

PÕHJA-PÄRNUMAA VALLA EELARVESTRATEEGIA AASTATEL 2024-2028

Sissejuhatus

Põhja-Pärnumaa valla eelarvestrateegia aluseks on kohaliku omavalitsusüksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi KOFS) §-d 20 ja 30, „Põhja-Pärnumaa valla finantsjuhtimise kord“ ja „Põhja-Pärnumaa valla arengukava aastani 2030“. Eelarvestrateegiaga kavandatakse finantseerimisplaanid minimaalselt neljaks aastaks (KOKS § 37² lõige 3), käesolevas dokumendis aastateks 2024-2028.

Eelarvestrateegia peaesmärk on tagada stabiilne ja jätkusuutlik eelarvepoliitika, mis võimaldab ellu viia Põhja-Pärnumaa valla arengukavas toodud valdkondade eesmärgid. Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks Põhja-Pärnumaa valla eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeringuprojektide kavandamisel. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal. Käesolev eelarvestrateegia on koostatud 2022. aasta ja 2023. aasta esimese kvartali andmetel põhinevate prognooside alusel arengukava tegevuskavas toodud tegevuste elluviimiseks aastatel 2024-2028.

Põhja-Pärnumaa valla eelarvestrateegia esitatakse arengukava osana ning ühtse dokumendina. Eelarvestrateegia on koostatud eurodes.

Eelarvestrateegia on koostatud tekkepõhiselt ja selles esitatakse:

- Eesti makromajanduse ülevaade ja prognoos
- põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude prognoos
- investeerimistegevuse prognoos
- finantseerimistegevuse prognoos

Eesti makromajandusliku keskkonna ülevaade ja prognoos

Käesolev prognoos tugineb Rahandusministeeriumi 2023. aasta kevadisel majandusprognoosil, mille eeldused on fikseeritud 2023. aasta märtsi keskpaiga seisuga.

2023. aasta märtsis valiti uus riigikogu, mistõttu on riigi poolt oodata järgmisteks aastateks mahukaid eelarveotsuseid, mis ei sisaldu eelarveprognoosis. Majandusolud muutusid 2022. aasta jooksul kiiresti halvemuse suunas kogu Euroopa Liidus. Hinnatõus hakkas kiirenema juba sõja eelõhtul 2021. aasta sügisel ning sellele lisandusid energiakriis ja kaubanduspiirangud, mis eriti Eestis kiirendasid hindade kasvu veelgi. Eesti majandus pidas keerulistele oludele siiski suhteliselt hästi vastu – hõive püsis ja palgakasv kiirenes, samas kui ettevõtted tervikuna suutsid säilitada kasumlikkuse. Eesti ettevõtjate ja tarbijate majanduslikud väljavaated on nii EL kontekstis kui ka ajalooliselt küll väga madalad, kuid enamikes riikides paistab madalseis olema läbitud ja perspektiiv paranemas.

Kosuv kindlustunne Euroopa Liidus annab lootust, et aasta teises pooles pöördub kasvule ka Eesti eksport. Toorme oluline kallinemine pärsib esialgu hinnakonkurentsivõimet ning Eesti ekspordi turuosa maailmas väheneb ka 2023. aastal.

Olukord tööturul on vaatamata majanduslangusele püsinud suhteliselt tugev. Hõive kasvas 2022. aastal, töötus püsis alla 6% ja palgakasv oli 9%. Hõive kasvab veidi ka 2023. aastal, kuid põgenike hõlmamise tõttu töajõu-uuringusse kasvab ka töötuse määr. Palgakasvu tempo püsib mullusel tasemel, kuid samas tempos kasvavad ka hinnad, nii et keskmise palgasaaja ostujõud sellel aastal veel ei parane.

Hinnatõus oli 2022. aastal rekordiline (19,4%) mitme ebasoodsa asjaolu kokkulangemise tõttu. Kogu maailmamajandus taastus pandeemiakriisist, millele lisandus energiakriis ja sõjast tingitud tarnehäired. 2022. aasta lõpus energi hinnad küll langesid, kuid 2023. aasta keskmiseks hinnatõusuks kujuneb umbes 9%.

Vaatamata palgatõusust kaks korda kiiremale hinnatõusule suutsid elanikud 2022. aastal tervikuna oma tarbimise taset siiski kasvatada. Aasta lõpus tarbimine vähenes, see trend jätkub ka 2023. aasta esimeses pooles, kui hinnatõus ületab sissetulekute kasvu. Kevadest alates aastane hinnatõus aeglustub oluliselt ja sissetulekute ostujõu kasv taastub.

Eluasemeinvesteeringutes on oodata 2023. aastal langust seoses intressimäärade olulise tõusuga. Euroopa Keskpang alustas intresside tõstmisega 2022. aasta juulis. Peamine refinantseerimismäär on tänaseks tõstetud 3,5%ni. Finantstehingute forward-tehingute (see on kindla koguse ühe valuuta ost või müük teise valuuta vastu fikseeritud kursiga kindlaksmääratud ajal tulevikus) kohaselt tõuseb 3-kuu EURIBOR 2023. aastal 3,5%ni, tipnedes 2024. aastal 3,7% peal. Madalseis peaks jääma siiski lühiajaliseks ja kinnisvaraturg taastub ka intressimäärade kõrgel püsides, kuna tööturul tagasilööke ei oodata. Investeeringuid hoiab sel ja järgmisel aastal kõrgel valitsussektor, kus kasutatakse ära EL ühtekuuluvuspoliitika lõppeva perioodi vahendid.

Põhja-Pärnumaa valla majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks aastatel 2024- 2028.

Põhja-Pärnumaa vald moodustus Halinga valla, Tootsi valla, Väandra alevi ja Väandra valla ühinemisel ning Põhja-Pärnumaa Vallavalitsus alustas tööd 01.01.2018. aastal. Vallas on 86 küla ja kolm alevit. Vallas on kolm halduskeskust, mis asuvad Väandras, Pärnu-Jaagupis ja Tootsis. Haldusterritooriumi suurus on 1010,1 km². Põhja-Pärnumaa elanike koguarv oli 31.12.2022 seisuga 7975 inimest. Tööealine elanikkond moodustab Põhja-Pärnumaa valla elanikkonnast 31.12.2022 seisuga 56,3% (4467). Arvestatud on inimesi vanuses 19-64. Töötuid oli 31.12.2022 seisuga 245. Töötuse määr oli vallas 2022. a lõpus 5,5% ja kogu Eestis 7,7%.

Eelarvestrateegia koostamise aluseks on arengukava tegevuskava, kus on planeeritud järgmise nelja aasta strateegilised eesmärgid:

- elukeskkonna säilitamine ja parendamine;
- kvaliteetne, kaasaegne ning optimeeritud haridus- ja kultuuriasutuste koostöövõrgustik;
- kvaliteetne ja optimaalne heaolu- ja sotsiaalteenuste võrgustik

Andmed on esitatud Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud tabelis, kus on eelmise aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja aastateks 2024-2028 prognoositavad põhitegevuse tulud, eeldatavad põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse olulisemad tegevused, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

Eelarvestrateegia on koostatud eurodes.

Tabel 1 Eelarvestrateegia aastateks 2024-2028

Põhja-Pärnumaa vald	2022 täitmine	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	15 081 354	17 174 575	18 994 692	20 580 600	21 902 007	23 126 662	24 752 471
Maksutulud	7 433 647	8 107 000	8 731 400	9 571 378	10 410 664	11 244 184	12 144 745
sh tulumaks	7 133 371	7 805 000	8 429 400	9 239 378	10 045 664	10 842 884	11 703 515
sh maamaks	300 102	300 000	300 000	330 000	363 000	399 300	439 230
sh muud maksutulud	175	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	2 082 092	2 562 993	3 083 292	3 509 222	3 891 343	4 232 478	4 607 726
Saadavad toetused tegevuskuludeks	5 318 734	6 204 582	6 800 000	6 850 000	6 900 000	6 950 000	7 000 000
sh tasandusfond	1 384 279	1 588 443	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000
sh toetusfond	3 331 223	4 265 115	4 300 000	4 350 000	4 400 000	4 450 000	4 500 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	603 232	351 024	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Muud tegevustulud	246 880	300 000	380 000	650 000	700 000	700 000	1 000 000
Põhitegevuse kulud kokku	14 521 737	16 820 955	18 730 685	20 182 220	21 409 131	22 526 876	23 709 124
Antavad toetused tegevuskuludeks	894 203	724 278	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Muud tegevuskulud	13 627 534	16 096 677	18 030 685	19 482 220	20 709 131	21 826 876	23 009 124
sh personalikulud	8 717 109	10 657 796	11 190 685	11 750 220	12 337 731	12 954 618	13 602 348
sh majandamiskulud	4 903 153	5 309 835	6 640 000	7 532 000	8 161 400	8 642 258	9 156 776
sh muud kulud	7 272	129 046	200 000	200 000	210 000	230 000	250 000
Põhitegevuse tulem	559 617	353 620	264 007	398 380	492 876	599 786	1 043 347
Investeeringustegevus kokku	-1 092 837	-1 140 754	-1 014 500	522 500	-871 500	-2 157 500	-3 152 500
Põhivara müük (+)	22 823	200 000	500 000	1 800 000	800 000	200 000	200 000
Põhivara soetus (-)	-1 096 466	-1 787 374	-1 300 000	-1 118 000	-1 759 000	-2 828 000	-3 823 000
sh projektide omaosalus	-908 983	-1 120 414	-1 260 000	-1 018 000	-1 407 000	-2 088 000	-3 083 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	187 484	666 960	40 000	100 000	352 000	740 000	740 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-130 485	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Finantstulud (+)	150	100	500	500	500	500	500
Finantskulud (-)	-76 342	-90 440	-125 000	-130 000	-135 000	-140 000	-140 000
Eelarve tulem	-533 220	-787 134	-750 493	920 880	-378 624	-1 557 714	-2 109 153
Finantseerimistegevus	-268 243	151 865	287 574	-12 713	305 601	1 024 441	1 834 261
Kohustiste võtmine (+)	405 492	800 000	1 000 000	800 000	1 200 000	2 000 000	3 000 000
Kohustiste tasumine (-)	-673 735	-648 135	-712 426	-812 713	-894 399	-975 559	-1 165 739
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-754 032	-208 019	-462 919	908 167	-73 023	-533 273	-274 892
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	47 430	427 250	0	0	0	0	0

Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	805 119	597 100	134 181	1 042 348	969 325	436 052	161 160
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	5 173 857	5 325 722	5 613 296	5 600 583	5 906 184	6 930 625	8 764 886
Netovõlakoormus (eurodes)	4 368 739	4 728 623	5 479 116	4 558 236	4 936 860	6 494 574	8 603 727
Netovõlakoormus (%)	29,0%	27,5%	28,8%	22,1%	22,5%	28,1%	34,8%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	12 065 083	13 739 660	15 195 754	15 435 450	15 331 405	15 032 330	16 089 106
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80,0%	80,0%	80,0%	75,0%	70,0%	65,0%	65,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 696 344	9 011 037	9 716 638	10 877 214	10 394 545	8 537 757	7 485 379

Investeeringuobjektid tegevusalade lõikes.

Investeeringuobjektid		2023 eeldatav tähtmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	34 973	25 000	0	0	120 000	1 500 000	2 500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	34 973	25 000	0	0	120 000	1 500 000	2 500 000
04 Majandus	0	100 000	115 000	133 000	134 000	1 143 000	1 138 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	700 000	700 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	83 029	100 000	115 000	133 000	134 000	443 000	438 000
06 Elamu- ja konnaalrajandus	70 474	155 960	170 000	120 000	120 000	120 000	120 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	55 776	90 960	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	14 698	65 000	130 000	80 000	80 000	80 000	80 000
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	307 414	172 729	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	35 000	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	272 414	172 729	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
09 Haridus	507 626	1 203 085	950 000	800 000	1 320 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	96 708	576 000	0	60 000	312 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	410 918	627 085	950 000	740 000	1 008 000	0	0
10 Sotsiaalne kaitse	76 397	130 600	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	76 397	130 600	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
KÕIK KOKKU	1 096 466	1 787 374	1 300 000	1 118 000	1 759 000	2 828 000	3 823 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	187 484	666 960	40 000	100 000	352 000	740 000	740 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	908 982	1 120 414	1 260 000	1 018 000	1 407 000	2 088 000	3 083 000

Põhitegevuse tulud

Tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest käsitletakse põhitegevuse tuludena maksutuluseid, tulusid kaupade ja teenuste müügist, saadavaid toetusi ja muid tegevustulusid.

Põhja-Pärnumaa valla tuludest suurima osakaaluga on maksutulud, millest omakorda laekub enamus eraldi füüsilise isiku maksustatavast tulust ja väiksem osa maamaksust. Teisel kohal on saadavad toetused tegevustoetuseks, sh tasandusfond ja toetusfond, kolmandas grupis tulud kaupade ja teenuste müügist ning neljandas grupis muud tegevustulud, mis moodustuvad maavarade kaevandusõiguse tasudest ja taluvustasudest.

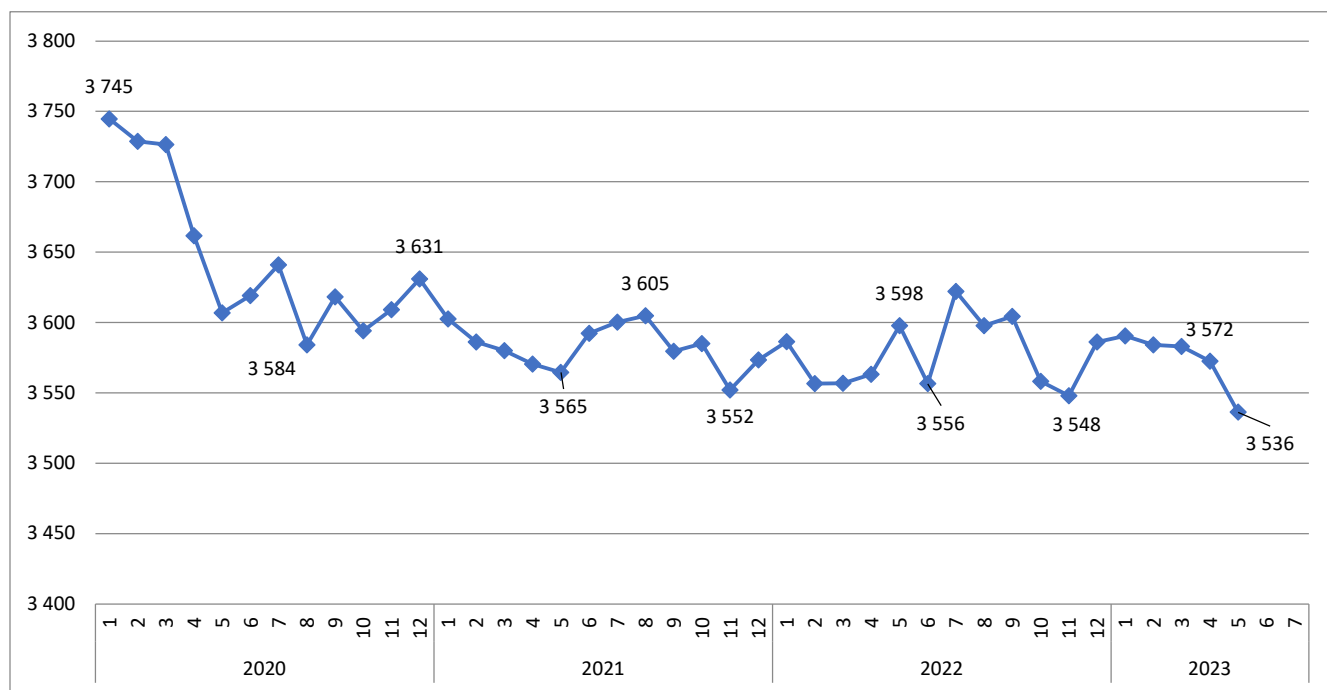
Põhitegevuse tulude koosseisu ei kuulu saadavad toetused põhivara soetuseks, põhivara müügitulu ega finantstulud.

Põhitegevuse tulud suurenevad 2024. aastal prognoosi kohaselt ca 12% 2023. aasta eeldatava täitmisega võrreldes, 2025., 2026. ja 2027. aastal ca 6% aastas.

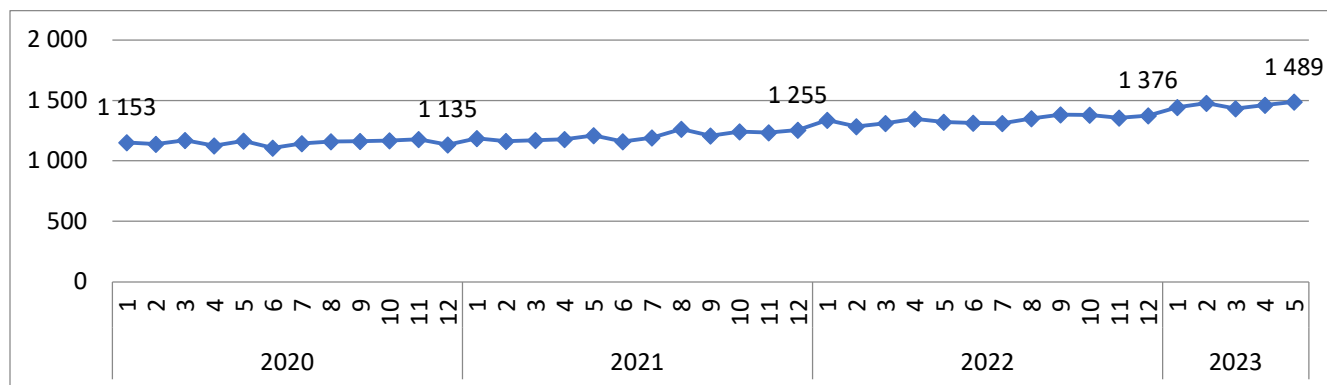
Üksikisiku tulumaks on kohaliku omavalitsuse tulubaasi oluline osa, mille laekumine sõltub maksumaksjate arvust ja inimestele väljamakstavatest summadest. 2023. a eelarves moodustab üksikisiku tulumaks põhitegevuse tuludest ca 45%, 2024. aastal eeldatavalt ca 44%.

Maksumaksjate keskmine arv on olnud viimastel aastatel 3500-3600 maksumaksja juures (Joonis 1). Selleks, et valda tuleks elama uusi tööealisi inimesi, kuna tulumaksu laekumine on otseselt seotud maksumaksjate arvu ja nende poolt teenitava tuluga (Joonis 2), alustatakse 2023. aastal üürimajade projekteerimisega ja 2024. aastal majade ehitamisega Pärnu-Jaagupisse ja Vändrasse, Tootsi üürimaja valmib 2025. aastal. Plaanis on ehitada kokku 9 korterelamut, igas 15 korterit.

Joonis 1 Põhja-Pärnumaa valla maksumaksjate arv jaanuarist 2020 kuni juunini 2023

Joonis 2. Keskmise väljamaks füüsilistele isikutele Põhja-Pärnumaa vallas jaanuar 2020- juuni 2023

Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognoosi kohaselt jätkub palgasurve ja seetõttu ootame sellest tulenevalt 2023. aastal tulumaksu laekumiste kasvu ca 8% ulatuses. Kohalikele omavalitsustele maksumaksjate tulust eraldatava summa protsent on alates 2021. aastast olnud 11,96. Alates 01.01.2024 eraldatakse kohalikele omavalitsustele 1,88% residendist füüsilise isiku riiklikust pensionist ja 12,06% residendist füüsilise isiku muust maksustatavast tulust. Alates 2025. aastast lisandub üksikisiku tulumaksu laekumistele ca 136 000 eurot üürimajade valmimise ja korterite väljarentimise tulemusel, alates 2026. aastast, peale kolmanda üürimaja valmimist, ca 216 000 eurot aastas täiendavat maksutulu üksikisikutele tehtavatelt väljamaksetelt (vt tabel 2).

Tabel 2 Üksikisiku tulumaksu laekumise prognoos

	2022 tegelik	2023 prognoos	2024 prognoos	2025 prognoos	2026 prognoos	2027 prognoos	2028 prognoos
Maksumaksjate keskmine arv	3 578	3 578	3 600	3 650	3 680	3680	3680
Maksumaksjate arvu muutus võrreldes eelmise aastaga	-22	0	22	50	30	0	0
Üksikisiku tulumaksu laekumine	7 133 371	7 805 000	8 429 400	9 239 378	10 045 664	10 842 884	11 703 515
Tulumaksu kasvu prognoos võrreldes eelmise aastaga,%	110%	109%	108%	110%	109%	108%	108%
Protsent KOV- le eraldatavast maksumaksjate maksustatavast tulust	11,96	11,96	12,06	12,06	12,06	12,06	12,06
Protsent KOV- le eraldatavast pensionisaajate maksustatavast tulust	0	0	1,88	1,88	1,88	1,88	1,88
Tulumaksu laekumine maksumaksja kohta	1994	2181	2342	2531	2730	2946	3180
Suurenemine võrreldes eelmise aastaga	193	188	160	190	198	217	234

Maamaks on riiklik maks, mis laekub kohaliku omavalitsuse eelarvesse. Maade hindamist korraldab Maa-amet ja see viidi läbi 2022. aasta sügisel. Maa maksustamishinnad avalikustatakse katastris. 2022. aasta maade hindamise tulemused hakkavad kehtima alates 2025. aastast ja selle tulemusel suureneb maamaksu laekumine ca 10% aastas.

Reklaamimaks on seaduse mõistes kohalik maks, mille eesmärk on reklaami korraldamisega seotud tegevuste reguleerimine. Reklaamimaksust saadav tulu on siiski minimaalne, kuna see kehtib ainult endise Halinga valla territooriumil.

Tulud kaupade ja teenuste müügist moodustavad 2023. a ca 16% põhitegevuse tuludest. Siin kajastatakse Põhja-Pärnumaa Vallavalitsuse ja tema hallatavate asutuste teenitud tulu nii kaupade müügist kui ka mitmesuguste teenuste osutamisest, nt õppetasud, toiduraha, teiste KOV-te tasutud haridusasutuste kohamaksud jne. Antud tulugrupile on eelarvestrateegia perioodil kavandatud ca 10%line tõus valla poolt pakutavate teenuste hinnapoliitika ülevaatamise tulemusel.

Seoses 2023. aastal käivituva hooldereformiga lisandub igal aastal tuludesse ca 300 000 eurot Põhja-Pärnumaa valla hoolekandeesutustes viibivate teiste valdade elanike eest. 2025. aastast lisanduvad ehitatavate üürimajade renditulud (ca 144 000 eurot aastas kahe maja eest ja 216 000 aastas kokku kolme maja eest).

Muu tegevustulu koosseisus käsitletakse kaevandusõiguse tasusid, vee erikasutustasu ja saastetasusid, mis eeldatavalt kasvavad seoses maavarade kaevandamise vajaduse tõusuga Via Baltica maantee neljarealiseks ehitamise ja Rail Balticu raudtee rajamisega. 2024. aasta mahud on planeeritud 2023. aastaga samale tasemel, 2025. aastal on prognoos 350 000 eurot aastas ja 2026. aastal ja sealt edasi on oodatav laekumine ca 400 000 eurot aastas.

Täiendava tuluna muu tegevustulu grupis lisandub ka Tootsi tuulepargi taluvustasu. 2024. aastal on see arvestuslikult 80 000 eurot, järgnevatel aastatel ca 300 000 eurot aastas (arvestusega 50 eurot MWh).

Saadavad toetused jagunevad riigieelarvest eraldatavateks tasandus- ja toetusfondiks, mille summad kinnitatakse alati jooksva aasta veebruaris ning muudeks sihtotstarbelisteks tuludeks.

Tasandusfondi eesmärk on ühtlustada omavalitsuste võimalusi avalike teenuste osutamisel. Tasandusfondi arvestuse aluseks on parameetrite hinded eurodes ühe lapse, koolialise, tööalise, vanuri, arvestusliku teepikkuse ja hooldatava või hooldajateenust saava puudega isiku kohta. Arvestuslik maksumus saadakse statistiliste näitajate ja ühiku maksumuse korrutiste summeerimisel. Arvestuse meetodikat on plaanis muuta, et tagada kohalike omavalitsuste tasakaalustatum areng sõltumata geograafilisest asukohast Eestis. Tasandusfondi on eelseisvaks perioodiks täiendavalt planeeritud hooldereformi läbiviimiseks ca 600 000 eurot aastas.

Toetusfondi eraldiste hulka kuuluvad toetused üldhariduskoolidele, koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukuludele, raske ja sügava puudega lastele abi osutamiseks, huviharidusele, teede korrashoiuks, samuti toimetuleku- ja matusetoetus, asendus- ja järelhoolduse teenuse toetus, jäätmehoolduse arendamise toetus, sotsiaalteenuste korralduse ja arenduse toetus. Toetusfondi eraldised on konkreetsete ülesannete täitmiseks. Toetusfondi kasvuks on eelseisvaks perioodiks planeeritud ca 50 000 eurot aastas.

Põhitegevuse kulud

Põhitegevuse kulude planeerimisel on eesmärk tagada eelarve tasakaal ja finantsdistiipliini meetmete rakendamine, samuti viia ellu arengukavas planeeritud eesmärgid. Põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahest moodustub põhitegevuse tuleml, mis Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses kehtestatud finantsdistiipliini meetme kohaselt peab olema aruandeaasta lõpu seisuga vähemalt null või positiivne.

Põhitegevuse kulud jagunevad:

antavad toetused:

sotsiaaltoetused

muud toetused füüsilistele isikutele ja sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks

muud tegevuskulud:

sh personalikulud
sh majandamiskulud
sh muud kulud

Põhitegevuse kulud suurenevad 2024. aastal 2023. aastaga võrreldes ca 16%. Majanduskulude üldine tõus prognoosiperioodil on kavandatud ca 7%. Ülejäänud osa tõusust on seotud hooldusreformiga ning taluvustasu arvelt tehtavate kulutustega. 2025. aastast lisanduvad ehitatavate üürimajade rendikulud (ca 360 000 eurot aastas kahe maja eest ja 540 000 aastas kokku kolme maja eest). Personalikulud kasvavad ca 5% aastas.

Reservfondi suurus on igal aastal vähemalt 1% tuludest, so 200 000 – 250 000 eurot aastas. Põhitegevuse kulude stabiilsena hoidmiseks tuleb jätkuvalt üle vaadata valla hallatav kinnisvara, võõranda põhitegevuseks mittevajalik vara ja rakendada energiasäästu meetmeid.

Vabariigi Valitsuse kavade kohaselt tõuseb alates 2024. aastast käibemaks 2% (20%lt 22le %le). Täiendava kuluna võib sellega seoses lisanduda alates 2024. aastast põhitegevuse kuludele ca 100 000 eurot, kuid kuna Vabariigi Valitsus seda veel kinnitanud ei ole, siis käesolevas eelarvestrateegias see ei kajastu.

Investeermistegevus

Investeermistegevuses kajastuvad järgmised tegevused:

- Põhivara müük
- Põhivara soetus
- Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine
- Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine
- Osaluste, aktsiate ja osade ost ja müük
- Finantstulud
- Finantskulud

Põhivara müüki on kavandatud 2024. aastal 500 000 euro ulatuses, 2025. aastal 1 800 000 euro ulatuses, 2026. aastal 800 000 euro ulatuses ning 2027. ja 2028. aastal ca 200 000 euro ulatuses. Valla põhitegevuseks mittevajaliku vara müümine on oluline vallavara efektiivsemaks kasutamiseks, mis annab võimaluse suunata saadavad vahendid vajalike objektide ehitusse.

Põhivara soetuse maht on kavandatud 2024. aastal summas ca 1,3 miljonit eurot (omaosalus 100%), 2025. aastal 1 miljon eurot (sh omaosalus 91%), 2026. aastal 1,8 miljonit eurot (omaosalus 80%), 2027. aastal 2,8 miljonit eurot (sh omaosalus 74%) ja 2028. aastal 3,8 miljonit eurot (sh omaosalus 81%). Eelarvestrateegia tabelis number 3 on investeeringud jaotatud tegevusalade alusel ja näidatud ära valla omaosaluse ja toetuse osakaal.

Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine sisaldab läbivalt 40 000 eurot aastas hajaasustusprogrammi läbiviimiseks riigipoolse osalusena. 2025. aastasse planeeritava Tootsi kooli staadioni rekonstrueerimiseks on loodetav toetus 60% ulatuses kogumaksumusest ehk 60 000 eurot, 2026. aastasse planeeritud Pärnu-Jaagupi kooli staadioni rekonstrueerimiseks 270 000 eurot (60% kogumaksumusest) ja Vändra tenniseväljaku ehituseks loodetav toetus Rohelise Jõemaa Koostöökogult samuti 60% ulatuses projekti kogumaksumusest ehk 42 000 eurot. 2027. ja 2028. aastal planeeritavaid Vändra ja Pärnu-Jaagupi peatänavate rekonstrueerimistöid toetatakse riigi poolt algatatud meetmest ca 700 000 euro eest aastas. Teiste investeeringuobjektide puhul ei ole arvestatud erinevatest meetmetest saadavate võimalike toetustega, mis prognoosiperioodil võiksid olla arvestuslikult kuni 2 miljonit eurot.

Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine sisaldab sihtotstarbeliselt vahendeid antud programmi jaoks kokku ca 80 000 euro eest aastas.

Põhja-Pärnumaa valla tütarettevõtja AS Mako aktsiakapitali laienduseks on planeeritud ca 50 000 eurot aastas, finantstuludeks ca 500 eurot aastas ja finantskuludeks (tasutavad pangaintressid) 125 000-140 000 eurot aastas. Tasutavate intresside summa sõltub sellest, kuidas muutub euribor, millega on kõik laenud seotud.

Tabel 3 Suuremad investeeringud nimeliselt

Suuremad investeeringud nimeliselt	2023 eeldatav täitmine	2024 eelarve	2025 eelarve	2026 eelarve	2027 eelarve	2028 eelarve
Peaväljakute ideekonkursi auhinnafond	25 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	25 000	0	0	0	0	0
Pärnu-Jaagupi Halduskeskuse projekteerimine ja ehitamine	0	0	0	120 000	1 500 000	2 500 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	120 000	1 500 000	2 500 000
Vallateed	100 000	115 000	133 000	134 000	143 000	138 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	100 000	115 000	133 000	134 000	143 000	138 000
Vändra ja Pärnu-Jaagupi peatänava väljaehitamine	0	0	0	0	1 000 000	1 000 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	700 000	700 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	0	300 000	300 000
Elamumajandus	50 960	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	50 960	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	0	0	0
Hajaasustusprogramm	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Tänavavalgustus	0	80 000	30 000	30 000	30 000	30 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	80 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Kriisivalmidus	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Pärnu-Jaagupi Spordikeskus	42 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	42 000	0	0	0	0	0
Vaba aja üritused	53 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	53 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000

Põhja-Pärnumaa Raamatukogu	20 900	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	20 900	0	0	0	0	0
Pärnu-Jaagupi Rahvamaja	26 200	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	26 200	0	0	0	0	0
Suurejõe Rahvamaja	6 200	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	6 200	0	0	0	0	0
Vihtra Külakeskus	14 429	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	14 429	0	0	0	0	0
Pärnu-Jaagupi Lasteaed Pesamuna	42 015	840 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	42 015	840 000	0	0	0	0
Vändra Lasteaed	39 268	60 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	39 268	60 000	0	0	0	0
Tootsi Lasteaed-põhikool	1 066 902	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	576 000	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	490 902	0	0	0	0	0
Tootsi põhikooli staadion	0	0	100 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	60 000	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	40 000	0	0	0
Pärnu-Jaagupi Põhikool	26 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	26 000	0	0	0	0	0
Pärnu-Jaagupi põhikooli staadion	0	0	0	450 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	270 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	180 000	0	0
Vändra Gümnaasium	28 900	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	28 900	0	0	0	0	0
Vändra Muusikakool	0	50 000	700 000	800 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	50 000	700 000	800 000	0	0

Vändra tenniseväljak	0	0	0	70 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	42 000	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	0	0	0	28 000	0	0
Vihtra Päevakeskus	10 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000	0	0	0	0	0
Vändra Alevi Sotsiaalimaja	15 000	0	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	15 000	0	0	0	0	0
Muu perekondade ja laste sotsiaalne kaitse	130 600	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	130 600	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000

- 2024. aasta suurimaks objektiks on planeeritud Pärnu-Jaagupi Lasteaed Pesamuna juurdeehitus. Eeldatav maksumus on 840 000 eurot. Juurdeehitus võimaldab tulevikus ära mahutada ühte hoonesse ka Libatse ja Vahenurme rühmad ning vabanenud hooned Libatses ja Vahenurmes saab kas müüa või välja rentida. Juurdeehitus sisaldab ka 200 kohalist polüfunktsionaalset saali, mida saab kasutada lasteaia rühmatundideks, kontserdisaalina või teiste ürituste läbiviimiseks. Kui tulevikus tekib ruumipuudus Pärnu-Jaagupi põhikoolis, siis võib anda nendele ruumidele ka muid funktsioone, nt saab sinna paigutada vajadusel Pärnu-Jaagupi põhikooli algklasse vms. Juurdeehituse projekteerimine on planeeritud 2023. aastasse summas ca 35 000 eurot.
- Teiseks suuremaks objektiks 2024. aastal on Vändra lasteaia Rukkilille maja juurdeehitus, mille projekteerimine toimub 2023. aastal ja ehitustööd toimuvad 2024. aastal. Kogumaksumus ca 60 000 eurot.
- Elamu- ja kinnisvaraarenduse elavdamiseks ning uute maksumaksjate valda elama asumise soodustamiseks on kavas rajada üürimaju - Pärnu-Jaagupisse, Vändrasse ja Tootsi alevisse. 2023. aastal alustatakse majade projekteerimisega. Majad valmivad Pärnu-Jaagupis ja Vändras 2024. aasta lõpus ja 2025. aastal valmib üürimaja Tootsi alevis. Kokku on plaanis ehitada üheksa kolmekorruselist 15 korteriga (1-3 toalised korterid) üürimaja, igasse halduskeskusesse kolm. Ehituste finantseerimiseks kaasatakse erakapital, mis tähendab edaspidi rendimakseid korterite eest. Rendimaksete tasumiseks vajalikud lisatulud laekuvad rentnikelt ning maksumaksjate arvu suurenemise tõttu enamlaekuva üksikisiku tulumaksu arvelt.
- Vastavalt uuele 2024-2026 tehoiukavale oleme võtnud prioriteediks teedele tolmuwabade katete välja ehitamise. Viie aasta jooksul on plaanis välja ehitada ca 14 km tolmuvaba kattega teid. 2024. aastal on planeeritav summa 115 000 eurot. Järgnevatel aastatel iga-aastaselt vastavalt tehoiukavale ca 135 000 eurot tolmuwabade katete ehituseks. 2027. ja 2028. aastal planeeritakse Vändra ja Pärnu-Jaagupi Hea Avaliku Ruumi konkursil väljavalitud tööde realiseerimist, töid teostatakse ca 1 miljoni euro ulatuses aastas, selleks taotletakse riiklikest tõukefondidest toetust ca 700 000 eurot aastas.
- Tänavavalgustuse uuendamiseks on planeeritud 2024. aastal 80 000 eurot ja igal järgneval aastal ca 30 000 eurot.
- Kriisivalmiduse tõstmiseks eraldatakse igal aastal 10 000 eurot.

- 2024. aastal algab Vändra Halduskeskuse renoveerimine, mille käigus ehitatakse hoonele kolmas korrus Vändra muusikakooli jaoks ja soojustatakse kogu hoone energiatõhususe klassi tõstmiseks. 2024. aastal on projekteerimistödeks planeeritud 50 000 eurot. Ehitustööd jagunevad kahe aasta peale - 2025. aastal 700 000 eurot ja 2026. aastal 800 000 eurot.
- 2025. aastal on plaanis rekonstrueerida Tootsi kooli staadion. Eeldatavaks maksumuseks on 100 000 eurot, millest 60% on loodetav toetus Rohelise Jõemaa Koostöökogult ja omaosalus kaetakse Tootsi tuulepargi taluvustasudest.
- 2026. aastal rekonstrueeritakse Pärnu-Jaagupi kooli staadion (maksumus orienteeruvalt 450 000 eurot), omaosalus 40% (180 000 eurot) ja samal aastal on plaanis uuendada ka Vändra tenniseväljakut, mille omaosalus 40% on 28 000 eurot. Toetused loodetakse saada tõukefondidest.
- Pärnu-Jaagupi Halduskeskuse projekteerimine peaks kavade kohaselt algama 2026. aastal, mil projekteerimistödeks on kavandatud 120 000 eurot. Ehitustegevus on jaotatud kahe aasta peale – 2027. aastal 1,5 miljonit eurot ja 2028. aastal 2,5 miljonit eurot.
- Sotsiaalkorterite renoveerimiseks on planeeritakse igal aastal ca 40 000 eurot aastas.
- Hajaasustuse programmis osalemiseks on planeeritud ca 40 000 eurot aastas, millele riik lisab omalt poolt 40 000 eurot.
- Kaasava eelarve maht on 25 000 eurot aastas.

Finantseerimistegevus

Vallavalitsus võib võtta laenu, emiteerida võlakirju ja võtta kapitalirendikohustusi investeringuteks, osaluste, aktsiate, osade ja muude omakapitaliinstrumentide omandamiseks. 2024. aastal on planeeritud võtta laenu 1 000 000 eurot, 2025. aastal 800 000 eurot, 2026. aastal 1,2 miljonit eurot, 2027. aastal 2 miljonit eurot ja 2028. aastal 3 miljonit eurot investeerimistegevuse omaosaluse katteks.

Võlakohustused kasvavad 5,3 miljonilt eurolt 2023. aastal ca 8,7 miljoni euroni 2028. aasta lõpuks, põhitegevuse tulude maht 17 miljonilt eurolt ca 25 miljoni euroni ja netovõlakoormus 27,5%lt ca 35%ni. Laenukoormus jääb lubatud normi (60-80%) piiresse. Laenude tagasimaksed jäävad vahemikku 0,7-1,2 miljonit eurot aastas. Laenude teenindamiseks vajalik ressursid tuleb omatulude tõusu arvelt.

Finantskulud (pankadele intressideks makstavad summad) on 2023. a ca 100 000 eurot aastas, järgnevatel aastatel tasutavad summad suurenevad 140 000 euroni. Valla laenukoormusest ja laenude tagastamisest aastate lõikes annab ülevaate tabel 4.

Tabel 4. Laenukoormus 2023-2028

Laenukohustuste jääk 31.12.2022			5 173 857
	Kohustiste võtmine	Kohustiste tasumine	
2023	800 000	-648 135	5 325 722
2024	1 000 000	-712 426	5 613 296
2025	800 000	-812 713	5 600 583
2026	1 200 000	-894 399	5 906 184
2027	2 000 000	-995 559	6 910 625
2028	3 000 000	-1 195 739	
Laenukohustuste jääk 31.12.2028			8 714 886

Likviidsete varade muutus

Likviidsete varade jääk 2023. aasta lõpuks on prognoositud ca 0,6 miljonit eurot, millest 2024. aasta eelarve koostamisel võetakse kasutusele prognoosi kohaselt ca 0,5 miljonit eurot. Likviidsete varade suunamata jääk 2024. aasta lõpuks on prognoositavalt ca 0,13 miljonit eurot.

Kuna 2025. aastal on kavas müüa vara 1,8 miljoni euro eest, siis likviidsete varade jääk 2025. aasta lõpuks on ca 1 miljon eurot. 2026. aastal on plaanis vara müüa ca 0,8 miljoni euro eest, kavandatav likviidsete varade jääk ca 1 miljon eurot, millest 2027. aastal on plaanis kasutusele võtta ca 0,5 miljonit eurot.

2027. aasta lõpus likviidsete varade suuruseks olevast 0,5 miljonist eurost on 2028. aastal kavas kasutusele võtta ca 0,3 miljonit eurot, 2028. aasta prognoositav likviidsete varade jääk on ca 0,16 miljonit eurot.